Pokładnica wosebitych družin

Mnohotnosć žiwjenskich rumow w biosferowym rezerwaće Hornjołužiskeje hole a hatow skića najwšelakoriše wuměnjenja za žiwjenje mnohich družin. Na teritoriju rezerwata je 6.000 družin zwěrjatow, hribow a rostlinow žiwe.
Z tutych je tuchwilu wjac hač 1.300 na sakskej lisćinje wohroženych družin zapisane.

Bjezrjapniki

W běhu zašłych 25 lět su cyłkownje wjac hač 4.000 družin bjezrjapnikow w biosferowym rezerwaće wuhladali, předewšěm překasancy. Wosebje wjele družin libelow a pčołow je tam žiwe.

Amfibije

W biosferowym rezerwaće je žiwe 15 družin amfibijow. W zažnym lěću znošuje so rjechtanje čerwjenobrjuchateje kunkawy po hatach. Hišće napadnišo je rjechtanje zelenych žabkow na jich wječornych koncertach.

Ptački

W kóncinje lahnu hač do 160 družin ptačkow. Mórski worjoł je tu tak husto kaž nihdźe druhdźe w srjedźnej Europje. Ale też humpaka, prudnika, žorawja, rybačka, popjelaka abo hupaka móžeće njewšědnje husto słyšeć a wobkedźbować. Nimo toho je rezerwat mjezystacija za wjac hač 100 družin ćahatych ptačkow. W zymje pytaja na přikład sewjerne husy a kołpje na polach za cyrobu.

Cycaki

Mjez 62 družinami cycakow, kotrež je w biosferowym rezerwaće žiwe, zasłuži sej wudra wurjadne stejišćo. Wjac hač sto tutych zwěrjatow je w hornjołužiskich hatach žiwe. To je wuznamny podźěl srjedźoeuropskeje populacije tuteje družiny. Też wjelk je mjeztym stajny wobydler tutoho teritorija.

Rostliny

W biosferowym rezerwaće nadeńdźemy nad 1.700 wšelakich družin rostlinow. Někotre rostu w Němskej jenož w tutym regionje. K tutym słušeja bahnowa fijałka a łučna gladiola, kotrejež přichodny žiwjenski rum leži we wuchodnej Europje.

Po puću w biosferowym rezerwaće

Kolesowarske puće a pućowanske šćežki

Syć powabnych kolesowarskich a pućowanskich šćežkow wotkryje Wam krajinu hatow a hole, jeje mnohostronske žiwjenske rumy a wjeski. Kolesowarska šćežka mórskeho worjoła wjedźe po lěsu podłu łukow a polow k idylisce ležacym skupinam hatow a do hole. Nadregionalne kolesowarske šćežki kaž Sprjewina kolesowarska šćežka abo Žabjacy kolesowarski puć wjedu přez teritorij rezerwata.

Přirodne wučbne šćežki

Bližće so přirodźe hrajo a nahromadźće nowe zaćišća a wědu wo florje a fawnje – to je po wučbnej šćežce podłu Hućinjanskich hatow a při jězoru Olba abo też po šćežce biologiskeje mnohotnosće a domizniskich stawiznow w Chrjebi-Nowej Wsy móžno.

Partnerojo biosferoweho rezerwata

Kwalita, žiwa regionalita a wědomje za wobswět – za to steja partnerojo biosferoweho rezerwata. Woni su připóznaći hosćićeljo z hospodowanskeho a gastronomiskeho wobłuka, kotřiž spěchuja na wosebite wašnje hospodarski kołoběh, šonowanje wobswěta a zachowanje kulturneje krajiny.

Wodźenja, ekskursije a wjac

Za hłubši dohlad do přirody, kultury a dołhodobne wuživanje zemje skići so wobsěrny program wodźenych pućowanjow, přednoškow, swójbnych poskitkow a lěhwa za dźěći a młodostnych. Tute namakaće pod www.biosphaerenreservat-oberlausitz.de.

INFORMACIJA
DOM TYSAC HATOW

Pokukńće nutř, to so wupłaći!

Idealne wuchadźišćo za wopyt UNESCO-biosferoweho rezerwata, Hornjołužiskeje hole a hatow je wopytowarske informaciske srjedźišćo w Stróži pola Malešec.

Tu zhoniće zajimawostki wo biosferowym rezerwaće, plahowanju karpow a mjezsobnosći človjeka a přirody. Bliska přirodna doživjenska a wučbna šćežka podłu Hućinjanskich hatow a jězora Olby skići zwjazanje nahromadźeneje wědy z rjanymi doživjenjemi.

www.HAUS-DER-TAUSEND-TEICHE.de

Tule smy:

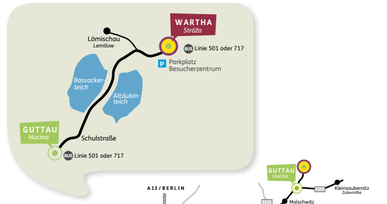

Přijězd ze zjawnym wobchadom

Do biosferoweho rezerwata jědu busy, tež w kombinaciji z ćahom móžeće so k nam dóstać.

Aktualne časy busow a ćahow pod:
www.bahn.de
www.zvon.de

impresum:
wudawar | Staatsbetrieb Sachsenforst, Zarjad biosferoweho rezerwata
Zarjad biosferoweho rezerwata, Stróżanski wjesny puć 29,
Němska 02694 Malešecy wjesny dźěl Stróža
telefon | 035932-3650 **fax** | 035932-36550
e-mail | bront.poststelle@sachsenforst.sachsen.de
internet | www.biosphaerenreservat-oberlausitz.de

Statny zawod Sakski lěs je podrjadowany zarjadej Sakskeho statneho ministerstwa za wobswět a ratarstwo. Tute sfałdowane łopjeno financuje so přez dawkowe srědki na zakładze wot zapósłancow Sakskeho krajneho sejma wobzamknjeneho etata.

redakcija | Zarjad biosferoweho rezerwata
wuhotowanje | teichlandgrafik
foto | S. 1 Hagen Meischner; S. 2 Mario Trampenau; S. 3 Sandra Tenne; Seite 3, 9 Dirk Weiß; S. 11 o.: Bodo Hering; S. 11 u.: Torsten Kellermann
Piktogramme | Staatsbetrieb Sachsenforst
piktogram | Staatsbetrieb Sachsenforst
šišć: | Druckzone GmbH & Co. KG
napałatk | 2.000, klimaneutralny ćišć, FSC-certifikowana papjera
© 2026 Zarjad biosferoweho rezerwata, Stróža

Nationale Naturlandschaften

Biosferowy rezerwat Hornjołužiska hola a haty je dźěl narodneje přirodneje krajiny (NNL), zwjazka němskich narodnych parkow, přirodnych parkow, biosferowych rezerwatow a dźiwiznow. www.nationale-naturlandschaften.de

unesco Biosphärenreservat

Biosphärenreservat Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft

Biosferowy rezerwat w kraju tysac hatow

STAATSBETRIEB SACHSENFORST | Freistaat SACHSEN

Škitanjahódna kulturna krajina

Na wuchodźe Sakskeje je biosferowy rezerwat, Hornjołužiska hola a haty. Rezerwat leži w zelenej wutrobje Łužicy, w Hornjołužiskej holi a hatach, a rozprestrěwa so hač k łužiskim honam na juhu a Łužiskej jězorinje na sewjeru Města Budyšin, Niska a Wojerecy leža we wokolinje.

Hornjołužiska hola a haty su kulturna krajina, kotraž je nastała z tym, zo je ju člowjek lětstotki wužiwał. Słowjanske kmjeny, kotrež so w 6. lětstotku tu zasydlichu, dachu krajinje mjeno Łužica. Prěni króć naspomni so 1248 pisomnje, zo so w tutej kóńcinje ryby plahuja. W 15. a 16. lětstotku bě hatarstwo ważna hospodarska hałžka a skićeše dobre wunoški. Hišće dźensa haty za plahowanje karpow wobhospodarjeja. Wjac hač 350 hatow w lěsach, bahno, łuki, njeplódne pola, rěčne łučiny a hola moluja region. Wotměnjacy to mozaik ze suchich a włóžnych biotopow za žadne zwěrjata a rostliny.

Biosferowe rezerwaty UNESCO – Syć po wšěm swěće

Biosferowe rezerwaty su modelowe regiony, w kotrychž so inowatiwne zakłady za trajne spomóžne wuwiće wupruwuja. W tutych so we wobłuku UNESCO-programa „Człowjek a biosfera“ přirodne a kulturne krajiny inkluziwnje tam zadomjenych družin zwěrjatow a rostlinow škitaja a zachowaja.

Nimo toho žadaja a spěchuja wone trajne hospodarjenje. Z projektami a iniciatiwami na městnje, kaž zwičnjenje produktow, miły turizm kaž tež podpěra ekologiskeho ratarjenja přinošuja biosferowe rezerwaty k regionalnemu tworjenju hódnotow. Zdobom přinošuja z tym k wutworjenju dźěłowych městnow, wosebje w strukturnje mało wuwitych wjesnych kóńcinach.

Nimo toho skića wone městno za wólnočasnu zaběru, wočerstwjenje a doživjenja w přirodze. Zdobom su městna kubłanja za wuwiće z widom do přichoda a wobswětoweho slědźenja.

W Němskej mamy tučasnje 18 biosferowych rezerwatow (staw 2026). Z tutych je 17 wot UNESCO připóznate. Po cyłym swěće eksistuja 784 biosferowych rezerwatow w 142 krajach. Kóžde 10 lět so wuwićowy postup w kóńcinje přepruwuje a wo připóznaću UNESCO rozsudźi.

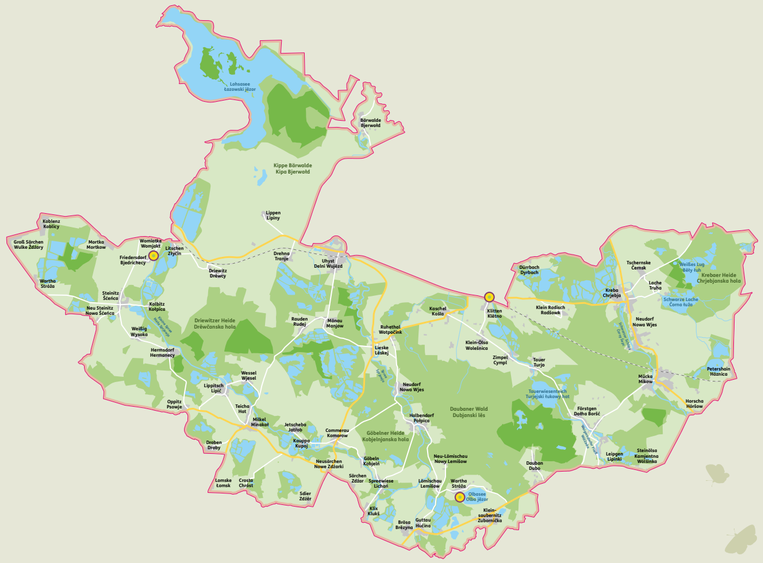

Ličby a fakty

płonina:	32.335 hektaraj
założenje:	1994 zawěsćenje jako biosferowy rezerwat
připóznaće:	1996 připóznaće jako 13. UNESCO biosferowy rezerwat Němskej
rozšěrjenje:	2026 Nowelěrowanje postajenja biosferoweho rezerwata, optiměrowanje pasma a rozšěrjenje kóńciny e
wobydlerjo:	něhdže 9.000, w 59 wjeskach, 12 gmejnach a dwěmaj wokrjesomaj
wysokosć:	112–183 m nad NN
wosebitosće:	dwurěčny sydlenski rum (Němcy a Serbja), wobsahuje něhdyše brunicowe kóńciny, najwjetša saksa kóńcina ke škitej ptačiny, wobsahuje najwjetšu saksku kóńcinu FFH a je z tym dźěl europskeje syće NATURA 2000

Rozrjadowanje biosferoweho rezerwata

Kóńciny biosferowych rezerwatow maja so jednotnje škitać a wuwiwać. Za zwoprawdźenje zaměrow a funkcijow rozrjaduja so wone do třoch pasmow.

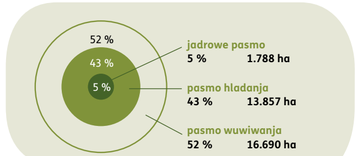

Jadrowe pasmo

(přirodoškitna kóńcina)

W jadrowym pasmje steji njemylena přiroda w srjedźišću. Wšitke žiwjenske rumy móža so bjez kóždehožkuli wužiwanja cyle přirodnje wuwiwać a skića družinam, kiž su ćućiwe na mylenja, městno. Přistup je jenož na wupokazanych pućach a při wjedźenych ekskursijach móžnylich.

Pasmo hladanja

(přirodoškitna kóńcina)

W tutym pasmje wusměri so wužiwanje kraja na škitanje družin kaž tež na hladanje a wuwiwanje biotopow. Wone wotpinaja jadrowe pasmo před wliwami z wokoliny.

Pasmo wuwiwanja

W pasmje wuwiwanja steji člowjek jako hospodar w srjedźišću, při čimž so tule hospodarske wotběhi zachowaja a wuwiwaja, kotrež člowjekej runje tak kaž přirodze služa a kiž harmonisku kulturnu krajinu spěchuja.

Zadźerženje w biosferowym rezerwaće

Biosferowe rezerwaty su woblubowane dowolowe a wulětne kóńciny za wotkrywanje přirody, na při. móžeće zwěrinu wobkedźbować a so při pućowanju wočerstwić. Dźiwajće w biosferowym rezerwaće prošu k Wašej wěstosci a za škit zwěrjatow a rostlinow na sćěhowace prawidła:

Wostańće na pućach. Wužiwajće woznamjenjene puće za Waše tury.

Zadźeržće so měrnje a wobhladniwje. To powyši šansu, zo zwěrinu wuhladaće.

Psy su witane, ale prošu mějće je na lajnje.

Wzmiće Waše wotpadki sobu dom! Plastika móža so stać ze smjertnymi paslemi za dźiwinu.

Njebjerće ničo ze přirody! Hromadźenje hribow a jahodkow je jenož w małych mnóstwach dowolene.

Prošu njezapalće žadyn woheń w lěsu abo na honach.

Zwonka postajenych městnow njeje stanowanje dowolene.

Wužiwanje trutow abo druhich lětanskich nastrojow, wšojedne kotreje družiny su zakazane. Fotografujće jenož z puća sem, bjez toho zo zwěrjata abo rostliny wohrožujeće.

Zwonka předwidźanych městnow njeje wudźenje dowolene. Wudźenje bjez ptačiweho rybarskeho wopisma abo bjez dowolnosće hatoweho hospodarja je w hatach biosferoweho rezerwata zakazane.

Kedźbu! Wužiwaće puće we swojej zamołwitosći a na swójski riziko.